

12.08.2026

OSAPUOLET JA YHTEYSHENKILÖTVastaanottaja
Osasto**Sosiaali- ja terveysministeriö**
Kirjaamo
Kirjaamo.stm@gov.fiOrganisaatio:
Organisaation yhteyshenkilö:**MariCare Oy**
Mervi Peltonen
mervi.peltonen@maricare.fi

VN/22496/2026

**KIRJALLINEN LAUSUNTO SOSIAALIHUOLLON PALVELUISSA KÄYTETTÄVÄÄ TEKNOLOGIAA
KOSKEVISTA SÄÄNNÖSEHDOTUKSISTA (HE 113/2025 VP)****1. MARICARE OY:N LAUSUNTO**

MariCare Oy on suomalainen hyvinvointiteknologiayritys, joka kehittää ja toimittaa teknologisia ratkaisuja sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköihin sekä kotihoitoon. Yhtiön tuotteita ovat muun muassa Elsi älylattia ja Elma hoivatutka, joilla havainnoidaan vanhusten liikkumista, aktiivisuutta, kaatumisia ja muita turvallisuuteen liittyviä tapahtumia yksityisyyttä kunnioittaen ilman kuvaa tai ääntä. MariCare Oy:n ei-kuvantavia sensoriratkaisuja käytetään tällä hetkellä tuhansissa huoneissa ja asunnoissa Suomessa ja kansainvälisesti, mikä osoittaa tällaisten ratkaisujen käytännön hyväksyttävyyden ja soveltuvuuden sosiaalihuollon toimintaympäristöihin. Kiitämme mahdollisuudesta lausua esityksestä.

Kannatamme esityksen lähtökohtaa, jonka mukaan teknologian käyttöä sosiaalihuollossa tulee arvioida sen perusteella, kuinka voimakkaasti ratkaisu tosiasiallisesti puuttuu asiakkaan perusoikeuksiin, ja että sääntelyn tulee olla riskiperusteista ja suhteellisuusperiaatteen mukaista. Esitämme kuitenkin neljä muutosta, joilla tätä lähtökohtaa voitaisiin toteuttaa nykyistä johdonmukaisemmin.

1.1 Pykälässä 47 c tulisi selkeämmin erottaa kuvantavan ja ei-kuvantavan teknologian käyttöedellytykset

Pidämme hyvänä ratkaisuna, että esityksessä on nyt eroteltu reaaliaikaista kuva- tai ääniyhteyttä hyödyntävät ratkaisut (47 a ja 47 b §) sekä asiakkaan liikettä, ääntä, toimintakykyä, olosuhteita tai sijaintia havainnoivat teknologiset ratkaisut (47 c §) omiksi säännöksikseen, joilla on erilaiset

12.08.2026

käyttöedellytykset. Tämä vastaa näkemystämme siitä, että yksityisyyden suojan kannalta on olennainen ero sillä, tallentaako tai välittääkö ratkaisu kuvaa tai ääntä vai havaitseeko se ainoastaan liikettä tai muita fyysisiä tapahtumia ilman visuaalista tai äänellistä tallennetta.

Katsomme kuitenkin, että 47 c §:n soveltamisala ja käyttöedellytykset tulisi määritellä tarkemmin. Pykälän 1 momentin sanamuoto ei sellaisenaan sulje pois esimerkiksi konenäköön tai kuva-analytiikkaan perustuvaa liikkeen tai kaatumisen tunnistamista. Koska kuvantamiseen voi liittyä merkittäviä yksityisyyden suojaan kohdistuvia riskejä, katsomme, että kuvantavien ratkaisujen käyttöedellytysten tulisi olla selkeästi erillään ei-kuvantavasta sensortechnologiasta ja niiden käyttöedellytysten tulisi perustua teknologian tosiasiallisten riskien erilliseen arviointiin. Pykälän 2 momentissa säädetään myös mahdollisuudesta avata reaaliaikainen kuva- tai ääninyhteys tunnistetun tapahtuman perusteella. Ilman tarkempaa rajausta jää tulkinnanvaraiseksi, voiko 47 c §:n nojalla käyttää myös ratkaisuja, jotka perustuvat asiakkaan kuvaamiseen, vaikka niiden tarkoituksena olisi ainoastaan tunnistaa liike, kaatuminen tai muu pykälässä tarkoitettu tapahtuma.

Tämä rajausta on erityisen tärkeä saniteettitiloissa, joissa 47 c §:n mukaisen teknologisen ratkaisun käyttö on esityksen perustelujen mukaan nimenomaisesti sallittu. Pidämme tätä mahdollisuutta tärkeänä ja asiakasturvallisuutta parantavana uudistuksena – merkittävä osa iäkkäiden ja toimintarajoitteisten henkilöiden kaatumisista tapahtuu juuri saniteettitiloissa, eikä teknologianeutraali ehdoton kielto mahdollistaisi avun kohdentamista näihin tilanteisiin. Katsomme kuitenkin, että saniteettitiloissa kuvantaviin teknologioihin tulee suhtautua erityisen varovaisesti ja että niiden käyttöedellytysten tulee olla olennaisesti tiukemmat kuin ei-kuvantavilla sensoriratkaisuilla. Pidämme ongelmallisena myös ratkaisuja, joissa kuvasta sumennetaan yksityisyyden kannalta arkaluonteisia alueita tai joissa kuvaa käsitellään ainoastaan automaattisesti ilman ihmisen osallistumista. Tällaiset laitevalmistajan toteutustapaa koskevat vakuutukset ovat vaikeasti ulkopuolisen osapuolen todennettavissa eivätkä sellaisenaan riitä perusteeksi kameran asentamiselle tilaan, jossa asiakas voi perustellusti odottaa täyttä yksityisyyttä.

Esitämme, että 47 c §:ään lisätään tarkennus, jonka mukaan kuvantavia teknologisia ratkaisuja ei voida rinnastaa liikettä, ääntä, toimintakykyä, olosuhteita tai sijaintia havainnoiviin sensoripohjaisiin ratkaisuihin, vaan niiden käyttöedellytykset tulisi määritellä erikseen teknologian tosiasialliset yksityisyyteen kohdistuvat riskit huomioon ottaen. Erityisen tiukat käyttöedellytykset tulee asettaa kuvantavien teknologioiden käytölle saniteettitiloissa.

1.2 Pykälän 47 c soveltamisalan ulkopuolelle rajattujen asiakasryhmien asema tulisi tarkistaa

Esityksen 47 c §:n 3 momentin mukaan pykälässä tarkoitettua teknologista ratkaisua ei saa käyttää lastensuojelulain nojalla sijoitetun lapsen palveluissa eikä kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain mukaisessa erityishuollossa. Perustelujen mukaan näiden asiakasryhmien osalta vastaavia toimenpiteitä arvioidaan niitä koskevan erityislainsäädännön perusteella.

12.08.2026

Kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain rajoitustoimenpiteitä koskevat säännökset (42 f–42 n §) eivät kuitenkaan sisällä vastinetta 47 c §:n tarkoittamalle, hoivan, huolenpidon tai turvallisuuden varmistamiseksi tehtävälle passiiviselle sensoripohjaiselle havainnoinnille. Lain ainoa teknologiaan liittyvä säännös, 42 m §:n mukainen valvottu liikkuminen, on muodollinen rajoitustoimenpide, joka edellyttää toimintayksikön vastaavan johtajan kirjallista päätöstä, on ajallisesti rajattu ja jonka tarkoituksena on nimenomaan rajoittaa henkilön itsenäistä liikkumista tilanteissa, joissa hän ei kykene liikkumaan turvallisesti ilman saattajaa. Säännös ei siis sovellu esimerkiksi kaatumisen tunnistavaan anturiin, joka ei rajoita ketään vaan ainoastaan mahdollistaa avun kohdentamisen tarvittaessa.

Meillä on jo asiakkaita, jotka käyttävät tällaista sensortechnologiaa asukkaiden turvaamiseen muun muassa autismiyksiköissä. Emme näe perustetta sille, miksi esimerkiksi kaatumisten havainnointi olisi kehitysvammaisen henkilön kokonaisedun vastaista tai edellyttäisi raskaampaa oikeudellista käsittelyä kuin muilla asiakasryhmillä. Nykyisellään ehdotus asettaisi tämän asiakasryhmän tosiasiallisesti heikompaan asemaan turvallisuutta parantavan, ei-rajoittavan teknologian saatavuuden osalta kuin muut asiakkaat — mikä on ristiriidassa esityksen oman tavoitteen kanssa siitä, että "kaikilla on mahdollisuus hyötyä teknologiasta" (HE, 39 §:n perustelut). Käytännön seurauksena voisi olla, että tällaisen teknologian käyttö tässä asiakasryhmässä joko vähenisi tai jatkuisi ilman selvää oikeudellista perustaa.

Esitämme, että 47 c § soveltamista ei rajata kategorisesti pois kehitysvammaisten erityishuollosta. Myös näissä palveluissa teknologian käytön tulisi perustua yksilölliseen tarpeeseen ja 47 c §:ssä säädettyjen edellytysten täyttymiseen. Vaihtoehtoisesti kehitysvammaisten erityishuollosta annettuun lakiin tulisi lisätä vastaava säännös, jotta tämän asiakasryhmän oikeudellinen asema ei jäisi 47 c §:ää heikommaksi.

1.3 Mahdollisuus tarkoituksenmukaisen teknologisen ratkaisun käyttämiseen palvelutarpeen arvioinnissa

Esityksen 39 §:n 3 momentti velvoittaa arvioimaan, voidaanko asiakkaan jo tunnistettuun palvelutarpeeseen vastata teknologisilla ratkaisuilla. Säännös ja sen perustelut lähtevät siitä, että palvelutarve on ensin selvitetty 36 §:n mukaisessa, ihmislähtöisessä arviointiprosessissa, ja teknologian rooli rajoittuu tähän jo tunnistettuun tarpeeseen vastaamiseen. Esitys ei sen sijaan ota kantaa siihen, voidaanko sensortechnologiaa hyödyntää osana itse palvelutarpeen arviointia.

MariCarella on asiakkaita, jotka hyödyntävät tällaista tietoa jo nykyisin osana palvelutarpeen arviointia ja sen päivittämistä. Objektiivinen, lyhytaikaisesti kerätty tieto asiakkaan liikkumisesta, aktiivisuudesta tai vuorokausi-rytmistä voi tuottaa arvokasta lisätietoa ammattilaisen tekemän arvion tueksi, erityisesti tilanteissa, joissa asiakas ei itse pysty luotettavasti kuvaamaan omaa

12.08.2026

toimintakykyään tai tarpeitaan. Koska esitys ei nykyisellään ota kantaa tällaisen käytännön oikeudelliseen asemaan, sen jatkuminen voi jäädä tulkinnanvaraiseksi lain tultua voimaan.

Esitämme, että 39 §:ään lisättäisiin maininta siitä, että myös palvelutarpeen arvioinnissa voidaan hyödyntää 47 c §:n mukaisella matalan riskitason teknologisella ratkaisulla toteutetusta, lyhytaikaisesta ja asiakkaan tietoon saatetusta havainnoinnista saatavaa tietoa yhtenä arvioinnin osatekijänä.

1.4 Tarkoituksenmukainen valvontateknologia voi myös vahvistaa yksityisyyttä, itsemääräämisoikeutta ja inhimillistä kohtaamista

Esityksessä teknologia ja tekninen valvonta näyttäytyvät pääosin yksityisyyttä rajoittavina toimenpiteinä, joiden hyväksyttävyyttä arvioidaan välttämättömyys- ja oikeasuhtaisuusvaatimusten kautta. Käytännön kokemus osoittaa kuitenkin, että oikein valittu, ei-kuvantava havainnointiteknologia voi myös vähentää yksityisyyteen ja itsemääräämisoikeuteen kohdistuvaa puuttumista verrattuna nykyisin käytössä oleviin vaihtoehtoihin: esimerkiksi kaatumisen tunnistava anturiratkaisu voi vähentää tarvetta säännöllisiin, asiakasta häiritseviin tarkastuskäynteihin yöaikaan sekä liikkumista rajoittaviin apuvälineisiin, kun avuntarve voidaan havaita ajoissa ilman jatkuvaa fyysistä läsnäoloa. Tarkoituksenmukainen teknologia voi vastaavasti tukea myös asiakkaan oikeutta inhimilliseen kohtaamiseen ja henkilökohtaiseen vuorovaikutukseen, josta säädetään 47 §:n 2 momentin 2 kohdassa, kun rutiinomaisiin tarkastuskäynteihin kuluva aika vapautuu aidosti läsnä olevaan kohtaamiseen.

Esitämme, että 47 ja 47 c §:n säännöskohtaisissa perusteluissa tunnistettaisiin nykyistä selkeämmin, että oikeasuhtaisuusarvioinnissa tulee ottaa huomioon myös teknologian yksityisyyttä, itsemääräämisoikeutta ja inhimillistä kohtaamista edistävät vaikutukset, ei vain sen rajoittavat vaikutukset.

1.5 Yhteenveto

MariCare Oy katsoo, että sääntelyn riskiperusteisuutta ja suhteellisuusperiaatetta toteutettaisiin nykyistä johdonmukaisemmin, jos laissa (1) määriteltäisiin 47 c §:ssä tarkemmin kuvantavien ja ei-kuvantavien teknologisten ratkaisujen käyttöedellytykset tosiasialliset yksityisyyteen kohdistuvat riskit huomioiden, (2) ei rajattaisi 47 c §:n soveltamista kategorisesti pois kehitysvammaisten erityishuollosta, (3) mahdollistettaisiin matalan riskitason teknologisten ratkaisujen lyhytaikainen hyödyntäminen osana palvelutarpeen arviointia, ja (4) tunnustettaisiin teknologian mahdollisuus vahvistaa yksityisyyttä, itsemääräämisoikeutta ja inhimillistä kohtaamista rajoittamisen ohella.

12.08.2026

Tulemme mielellämme kuulluiksi asian jatkovalmistelussa. Voimme tarvittaessa esitellä tarkemmin kokemuksiamme ei-kuvantavien sensortechnologioiden käytöstä sosiaalihuollossa sekä niiden vaikutuksista asiakasturvallisuuteen, yksityisyyden suojaan ja palvelujen vaikuttavuuteen.

Kunnioittavasti,

MariCare Oy:n puolesta

Mervi Peltonen
Liiketoiminnan kehityspäällikkö
MariCare Oy
Mobile: +358 40 568 0830
E-mail: mervi.peltonen@maricare.fi
Web: www.maricare.com